

Полесьє-Інвест
eco-products
органічний продукт

ФЕДЕРАЦІЯ
ОРГАНІЧНОГО РУХУ
УКРАЇНИ

ПОЛІССЯ
ОРГАНІК

ІННЦ «Інститут
аграрної економіки»

О РГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО І ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

**Президентський фонд Леоніда Кучми «Україна»
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Житомирський національний агроекологічний університет
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
Громадська рада центрів природного землеробства
Федерація органічного руху України
Поліський центр органічного виробництва**

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО І ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

**Житомир
2014**

УДК 338.439.02

ББК 65.32:333П

О 64

***Видання здійснено за підтримки
Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна»***

Редакційна колегія:

Олег Скидан	– д.е.н., доцент, Житомирський національний агроекологічний університет;
Юлюс Раманаускас	– Prof. habil. dr., Клайпедський університет (Литва);
Ольга Борисова	– д.е.н., Сибірський НДІ економіки сільського господарства, Алтайський відділ (Росія);
Людмила Романчук	– д.с.-г.н., професор, Житомирський національний агроекологічний університет
Рамаз Абесадзе	д.е.н., професор, Інститут економіки Паати Гугушвілі Тбіліського державного університету ім. Іване Джавахішвілі (Грузія);
Айнаш Науанова	– д.б.н., професор, Казахський агротехнічний університет ім. С. Сейфуліна (Казахстан);
Василь Кочурко	– д.с.-г.н., професор, Барановицький державний університет (Білорусь);
Наталія Зіновчук	– д.е.н., професор, Житомирський національний агроекологічний університет

Органічне виробництво і продовольча безпека. – Житомир: Вид-во «Полісся», 2014. – 536 с.

Органическое производство и продовольственная безопасность. – Житомир: Изд-во «Полесье», 2014. – 536 с.

ISBN 978-966-655-728-8

До збірника увійшли матеріали доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Органічне виробництво і продовольча безпека». Висвітлено результати наукових досліджень та практичний досвід щодо вирішення актуальних проблем розвитку органічного виробництва.

УДК 338.439.02

ББК 65.32:333П

© Житомирський національний
агроекологічний університет, 2014

ISBN 978-966-655-728-8

Література

1. Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області : практичні рекомендації / [С. С. Антонєць, А. С. Антонєць, В. М. Писаренко та ін.]. – Полтава : РВВ ПДАА, 2010. – 200 с.
2. Кисіль В. І. Біологічне землеробство в Україні: проблеми і перспективи / В. І. Кисіль. – Харків : Штрих, 2000. – 161 с.
3. Чайка Т. О. Розвиток виробництва органічної продукції в аграрному секторі економіки України : монографія / Т. О. Чайка. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. – 320 с.
4. Заббарова А.Ш. Формирование и распределение интеллектуальной ренты в современной российской экономике : автореф. дис. на соиск. степени к-та эк. наук : спец. 08.00.01 «Экономическая теория» / А.Ш. Заббарова. – Казань, 2007. – 33 с.

РОЛЬ АГРОТУРИЗМУ В РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

В.О. Дуга, ст. викладач кафедри менеджменту організацій
Херсонський інститут Міжрегіональної Академії управління
персоналом
v.duga@i.ua

Протягом останніх років світовий рух органічного виробництва стрімко набуває поширення. В Україні його розвитком займаються Федерація органічного руху України, Асоціація “Чиста Флора”, Об'єднання “Полтава-органік”, Міжнародна Громадська Асоціація учасників біовиробництва “БЮЛан Україна”, Клуб органічного землеробства та багато інших організацій. Прийнято Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини”, який набрав чинності на початку січня 2014 року.

Основним рушієм будь-якого ринку є попит. Саме тому туристичний сектор може відігравати важливу роль у розвитку органічного ринку в Україні. Адже він може збільшити попит на органічні продукти харчування, запропонувавши такі продукти своїм відвідувачам. З іншого боку, багато туристів вже знайомі з органічним харчуванням і самі спонукають туристичний сектор розширювати асортимент.

Перспективним рішенням для аграріїв-виробників органічної продукції може стати агротуризм. Дана туристична пропозиція вперше була сформована у великих індустріальних країнах для міських жителів, які не мали родинних зв'язків у селах, але бажали відпочити там. Таким людям пропонували орендувати на літній період будинки у привабливих селах поблизу міст, де була можливість харчуватися екологічно чистими продуктами. Цим шляхом свого часу пішли розвинені країни Європи – і не прогадали. Сьогодні споживачі обирають агротуризм за екологічну безпеку, оскільки саме на екофермі існує можливість відслідковувати весь процес виробництва органічної продукції.

На хвилі агротуризму вдосконалюються не тільки ферми, але і ринок органічних продуктів. Якісне харчування натуральними, свіжими органічними продуктами – це сильна сторона і конкурентна перевага агротуристичного підприємства. В даному контексті корисним для України може бути досвід європейських агротуристичних підприємств, що підтримують органічне виробництво (табл.1).

Загалом агротуризм сьогодні підтримують 33 країни світу, об'єднані рухом WWOOF (World Wide – можливості на органічних фермах). Це набір міжнародних програм, що дозволяють поєднати туризм з роботою в органічному сільському господарстві. Суть таких програм полягає в обміні праці на житло і харчування. Добровільний працівник працює на фермі 4-6 годин на день, в обмін на що фермер-господар надає йому житло та харчування. При цьому ні фермер, ні доброволець не платять один одному.

Основою розвитку агротуризму слугують ті ж принципи, на яких базується безпосередньо органічне виробництво. Відповідні принципи були прийняті в 2005 році Генеральною Асамблеєю IFOAM в Аделаїді (Австралія) з метою спонукання розвитку органічного руху та регулювання усієї різноманітності його програм і стандартів (рис.1).

Слід констатувати, що наразі відсоток господарств, які займаються екологічним виробництвом, є не досить високим як в Європі, так і в Америці. Тобто існує певна ніша, яка може бути заповнена агропідприємствами, здатними ефективно поєднувати нові технології з біологічним землеробством в умовах світової продовольчої кризи [1; 2]. Зважаючи на це, в Україні є серйозна перспектива стати європейським центром розвитку ринку екопродукції і екопослуг.

Таким чином, використання органічних продуктів місцевого виробництва у харчуванні туристів є перспективним не тільки з точки

зору розвитку місцевого ринку, але і популяризації даних продуктів серед всього населення України і країн ближнього зарубіжжя.

Таблиця 1

**Європейський досвід агротуристичних підприємств
у популяризації органічної продукції [3]**

Країна	Особливості
Італія	– винно-гастрономічні маршрути; – догляд за виноградною лозою, збирання винограду, виготовлення вина; – долучення до виготовлення домашніх макаронів; – збирання оливок і виготовлення оливкової олії; – оздоровчі й косметичні програми так званих beauty-farm — «ферм краси»; – випікання сільського хліба, участь у сироварному виробництві; – вирощування жаб (П'ємонт); – вирощування виноградних равликів (Ломбардія); – виготовлення трюфелів (Умбрія).
Франція	– вирощування винограду, участь у виготовленні вина, майстер-класи з віджимання винограду ногами (долина Луари і провінція Бордо); – участь у процесі вирощування та збирання продукції з лавандових полів (Прованс); – приготування косметичних засобів по догляду за тілом та обличчям, натуральних засобів для фарбування волосся, мила ручної роботи з травами; – заготівля трав, квітів, овочів та виготовлення прянощів і приправ.
Австрія	– безпосередня участь туристів у вигоні худоби на альпійські луки; – збирання альпійських трав; – виготовлення молокопродуктів; – збирання лісових ягід.
Фінляндія	– риболовля, приготування форелі на вогні; – збирання лісових ягід і виготовлення з них соків і варення; – заготівля кормів для коней, овець, оленів та ін.
Болгарія	– знайомство з автентичними методами ведення господарства: жнива вручну, доїння кіз і овець; – виробництво бринзи і сиру, закваска молока; – виготовлення трояндової олії.

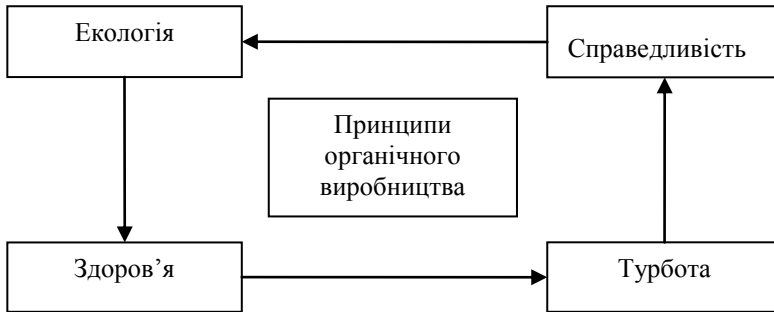

Рис.1. Принципи органічного виробництва [4]

На шляху розвитку цього процесу необхідно:

- здійснити законодавче регулювання галузі, що допоможе сертифікувати технології як «органічні»;
- сформуванати єдиний понятійний апарат з основ ведення органічного сільськогосподарського виробництва;
- вести активні переговори з фермерами про перехід на органічне сільське господарство;
- здійснити державну підтримку цієї сфери.

Література

1. Артиш В. І. Розвиток світового ринку органічної продукції / В. І. Артиш // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 113-116.
2. Малькова К. Органічна продукція: шляхи розвитку ринку / К. Малькова // Аграрний тиждень. Україна. – 2008. – Верес. (№ 32). – С. 15.
3. Матеріали сайта «Екологический туризм на зеленой планете» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco-turizm.net>
4. Офіційний сайт Федерації органічного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic.com.ua>.

<i>Щербина С. В.</i> Державне регулювання виробництва органічної агропродовольчої продукції в Україні.....	427
<i>Якобчук В. П., Пугачова Н. С.</i> Екологізація як пріоритет сталого розвитку аграрного виробництва	432
<i>Скидан О. В., Самойленко К. А.</i> Органічне виробництво як пріоритетний напрям інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки	437
<i>Присяжнюк О.Ф.</i> Адміністрування та перспективні напрями розвитку органічного виробництва в Житомирській області.....	440
<i>Кацук К. М.</i> Стан світового ринку продукції органічного сільського господарства та перспективи його розвитку в Україні.....	445
<i>Лесь А. В., Раценко А. В.</i> Екологічна освіта як умова підвищення попиту на органічну продукцію	448
<i>Войткевич Н.О.</i> Перспективи розвитку ринку органічної продукції.....	452
<i>Гаваза Є.В.</i> Теоретичні основи формування ринку органічної продукції.....	454
<i>Галінський Я. В.</i> Агроекологічне районування земель в органічному сільськогосподарському виробництві	459
<i>Дуга В.О.</i> Роль агротуризму в розвитку органічного виробництва....	464
<i>Кипоренко В. В.</i> Органічне сільське господарство в контексті сталого розвитку	468
<i>Лисенко В.В.</i> Місце господарств населення у виробництві екологічно безпечної сільськогосподарської продукції.....	471
<i>Ткачук Г. Ю.</i> Органічне виробництво як чинник формування економічної безпеки підприємства	473
<i>Чайкін О. В.</i> Сугестивний вплив екологічної сертифікації сільськогосподарського виробництва на поведінку споживачів.....	477
<i>Чудовська В. А.</i> Організаційно-економічні особливості органічного сільськогосподарського виробництва в Україні.....	482
<i>Горобчук Т. Т.</i> Прогнозування земельних ресурсів всіх категорій господарств з використанням органічних технологій по Житомирській області	487
<i>Орел О. І.</i> Інформаційне забезпечення суб'єктів господарювання щодо органічного виробництва	494
<i>Шпак Г.М.</i> Варіанти переходу господарств від традиційного до органічного землекористування	499

Наукове видання

**ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО
І ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА**

Редактор: Скидан О.В.
Технічна редакція: Савич А.В.
Комп'ютерна верстка: Савич А.В.
Обкладинка: Булуй О.Г.

Підписано до друку 01.04.2014 р.
Формат 60*84/16
Ум.-друк.арк. 31,16
Наклад 300 прим. Зам. 577.

Віддруковано з готових оригінал-макетів
у Житомирському комунальному
книжково-газетному видавництві «Полісся»

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ЖТ № 5 від 26.02.2004 року.*